

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

6. oktober 2010*

I sag C-222/08,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 22. maj 2008,

Europa-Kommissionen ved H. van Vliet og A. Nijenhuis, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kongeriget Belgien ved T. Materne og M. Jacobs, som befuldmægtigede, bistået af avocat S. Depré,

sagsøgt,

har

* Processprog: nederlandsk.

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot (refererende dommer), og dommerne C. Toader, K. Schieman, P. Kūris og L. Bay Larsen,

generaladvokat: P. Cruz Villalón
justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 17. marts 2010,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 22. juni 2010,

afsagt følgende

Dom

- 1 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har i stævningen nedlagt påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt

og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet) (EFT L 108, s. 51) og artikel 249 EF, idet det ikke fuldt ud har gennemført direktivets artikel 12, stk. 1, og artikel 13, stk. 1, samt bilag IV, del A.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

Direktiv 2002/22

2. Betragtning 4 til direktiv 2002/22 bestemmer, at »sikring af forsyningspligtydelser (dvs. ydelse af et bestemt minimum af tjenester til alle slutbrugere til en rimelig pris) kan indebære ydelse af nogle tjenester til nogle slutbrugere til priser, der afviger fra de priser, der fremstår af normale markedsbetingelser. Ydelse af kompensation til virksomheder, der er udpeget til at levere sådanne tjenester under sådanne omstændigheder, behøver ikke at medføre nogen konkurrenceforvridning, når blot de udpegede virksomheder får kompensation for de specifikke nettoomkostninger derved, og nettoomkostningsbyrden inddækkes på en konkurrenceneutral måde«.

3 Betragtning 18 til direktiv 2002/22 har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne skal om nødvendigt fastlægge ordninger til finansiering af nettoomkostningerne ved forsyningspligten, såfremt det godtgøres, at forpligtelserne kun kan opfyldes med tab til følge eller er forbundet med nettoomkostninger, der ligger uden for normal forretningsstandard. [...]«

4 Betragtning 21 til direktiv 2002/22 bestemmer følgende:

»Hvis forsyningspligten udgør en urimelig byrde for en virksomhed, vil det være hensigtsmæssigt at give medlemsstaterne lov til at indføre ordninger, der gør det muligt at få dækket nettoomkostningerne effektivt. [...]«

5 Artikel 3 i direktiv 2002/22, som har overskriften »Adgang til forsyningspligtigheder«, bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at alle slutbrugere på deres område, uanset hvor de geografisk befinder sig, har mulighed for at få adgang til de i dette kapitel nævnte tjenester, i den krævede kvalitet og, under hensyn til de særlige nationale forhold, til en rimelig pris.

2. Medlemsstaterne fastlægger den mest effektive og hensigtsmæssige strategi til sikring af forsyningspligtens varetagelse under iagttagelse af principperne om objektivitet, transparens, ikke-diskriminering og proportionalitet. De skal minimere

konkurrenceforvridning, navnlig udbud af tjenester til priser eller på betingelser eller vilkår, der afviger fra almindelige forretningsmæssige betingelser, idet de samtidig tilgodeser samfundsinteresser.«

- 6 Artikel 8 i direktiv 2002/22, som har overskriften »Udpegning af virksomheder«, har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne kan udpege en eller flere virksomheder til at varetage [...] forsyningspligtjenester [...].

2. Når medlemsstaterne udpeger virksomheder til at varetage forsyningspligten på hele deres område eller en del heraf, skal de anvende en effektiv, objektiv, transparent og ikke-diskriminerende udpegningsmetode, der sikrer, at ingen virksomhed på forhånd er udelukket fra at blive udpeget. Sådanne udvælgelsesmetoder skal sikre, at forsyningspligten varetages på en omkostningseffektiv måde og kan anvendes som et middel til at bestemme nettoomkostningerne ved forsyningspligten, jf. artikel 12.«

- 7 Artikel 9 i direktiv 2002/22, med overskriften »Rimelige takster«, bestemmer:

»1. De nationale tilsynsmyndigheder overvåger detailtaksternes udvikling og niveau for så vidt angår de tjenester, der i artikel 4, 5, 6 og 7 angives som værende omfattet af forsyningspligten og ydes af de udpegede virksomheder, navnlig i forhold til nationale forbrugerpriser og indkomster.

2. Medlemsstaterne kan under hensyn til de nationale forhold kræve, at udpegede virksomheder tilbyder forbrugerne takstvalgmuligheder eller -ordninger, der afviger fra dem, der tilbydes under almindelige forretningsmæssige vilkår, navnlig for at sikre, at personer med lave indkomster eller personer med særlige sociale behov ikke hindres i at få adgang til eller anvende den offentligt tilgængelige telefonitjeneste.

[...]«

- 8 Stk. 1 i artikel 12 i direktiv 2002/22, med overskriften »Beregning af omkostninger ved forsyningspligt«, bestemmer følgende:

»Hvis de nationale tilsynsmyndigheder finder, at varetagelsen af forsyningspligten, som den er fastlagt i artikel 3-10, kan udgøre en urimelig byrde for virksomheder med forsyningspligt, beregner de nettoomkostningerne herved.

De nationale tilsynsmyndigheder skal med henblik herpå:

- a) beregne nettoomkostningerne ved den pågældende forsyningspligt, idet der tages hensyn til eventuelle markedsfordele, som en virksomhed, der udpeges til at varetage forsyningspligt, nyder godt af, jf. bilag IV, del A, eller
- b) anvende de nettoomkostninger ved varetagelse af forsyningspligt, der bestemmes ved den i artikel 8, stk. 2, omhandlede udpegningsmetode.«

- 9 Artikel 13 i direktiv 2002/22, med overskriften »Finansiering af forsyningspligten«, har følgende ordlyd:

»1. Såfremt de nationale tilsynsmyndigheder på grundlag af den i artikel 12 omhandlede nettoomkostningsberegning mener, at en virksomhed pålægges en urimelig byrde, skal medlemsstaterne efter anmodning fra en udpeget virksomhed beslutte at:

- a) indføre en ordning, der på transparente vilkår giver den pågældende virksomhed kompensation fra offentlige midler for de beregnede nettoomkostninger, og/eller
- b) dele nettoomkostningerne ved forsyningspligten mellem udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester.

[...]«

- 10 Bilag IV, del A, til direktiv 2002/22 beskriver, hvorledes nettoomkostningerne ved forsyningspligten skal udregnes på følgende måde:

»Ved »forsyningspligt« forstås den pligt, som en medlemsstat pålægger en virksomhed til at udbyde net og tjenester overalt inden for et givet geografisk område samt — om nødvendigt — til at udbyde tjenesten til den samme pris inden for hele det pågældende område eller at tilbyde forbrugere med lave indkomster eller særlige sociale behov særlige takstvilkår.

De nationale tilsynsmyndigheder tager alle midler under overvejelse med henblik på at give virksomhederne (udpegede eller ikke-udpegede) det fornødne incitament til at udbyde forsyningspligtigheder på en omkostningseffektiv måde. Nettoomkostningerne ved forsyningspligten beregnes som forskellen mellem de nettodriftsomkostninger, en udpeget virksomhed har med denne pligt, og de nettodriftsomkostninger, den ville have uden denne pligt. Dette gælder, uanset om den pågældende medlemsstats net er fuldt udbygget eller stadig under etablering eller udbygning. Der lægges vægt på, at omkostninger, som den udpegede virksomhed ville have valgt at undgå, hvis der ikke havde været nogen forsyningspligt, vurderes så korrekt som muligt. Der tages ved beregningen af nettoomkostningerne højde for de fordele, herunder immaterielle fordele, der kommer forsyningspligtudbydere til gode.

[...]«

- ¹¹ I henhold til artikel 38 i direktiv 2002/22 skal medlemsstaterne inden den 24. juli 2003 vedtage og offentliggøre de bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme dette direktiv, og de skal straks underrette Kommissionen herom og anvende disse bestemmelser fra den 25. juli 2003.

Nationale bestemmelser

- ¹² Den 13. juni 2005 vedtog Kongeriget Belgien loven om elektronisk kommunikation (*Moniteur belge* af 20.6.2005, s. 28070, herefter »loven af 13. juni 2005«), som efterfølgende er blevet ændret ved lov af 25. april 2007 om forskellige bestemmelser (IV) (*Moniteur belge* af 8.5.2007, s. 25103, herefter »loven af 25. april 2007«).

- 13 Artikel 74 i loven af 13. juni 2005, som ændret ved lov af 25. april 2007, har følgende ordlyd:

»Forsyningspligtens sociale element består i, at alle operatører, der tilbyder forbrugerne en offentligt tilgængelig telefonitjeneste, foretager levering til visse kategorier af modtagere på særlige takstvilkår.

De i stk. 1 nævnte kategorier af modtagere og takstvilkår og den fremgangsmåde, der benyttes for at opnå sådanne takstvilkår, er fastlagt i bilaget.

[Det belgiske institut for post- og telekommunikationstjenester, herefter »instituttet«] fremlægger en gang om året for ministeren en oversigt over operatørernes relative andel af det samlede antal sociale abonnenter i forhold til deres markedsandel, som fastsættes på grundlag af omsætningen på markedet for offentligt tilgængelige telefonitjenester.

Der oprettes en fond for de af forsyningspligten omfattede tjenesteydelser vedrørende de sociale takster, hvorfra udbyderne af sociale takster, der har indgivet anmodning til instituttet herom, skal modtage godtgørelse. Fonden har status som juridisk person og skal administreres af instituttet.

Kongen skal ved et dekret, der behandles i Ministerraad, på forslag fra instituttet fastsætte regler for driften af denne ordning.

I tilfælde af, at antallet af takstnedsættelser, der ydes af en operatør, er lavere end det antal takstnedsættelser, der ville svare til denne operatørs andel af den samlede omsætning på markedet for offentligt tilgængelige telefonitjenester, yder operatøren kompensation for denne forskel.

I tilfælde af, at antallet af takstnedsættelser, der ydes af en operatør, er højere end det antal takstnedsættelser, der ville svare til denne operatørs andel af den samlede omsætning på markedet for offentligt tilgængelige telefonitjenester, modtager operatøren godtgørelse for at råde bod på denne forskel.

Den kompensation, der er omhandlet i de foregående stykker, skal betales straks. Den faktiske ydelse af kompensation gennem fonden finder sted, så snart fonden er i drift, eller senest et år efter denne artikels ikrafttræden.

Instituttet skal i overensstemmelse med den metode, der er fastsat i bilaget, beregne nettoomkostningerne ved de sociale takster for alle operatører, som har indgivet en ansøgning herom til instituttet.

Instituttet kan fastsætte nærmere regler for beregning af omkostninger og kompensation inden de rammer, der er fastsat i denne lov og i bilaget hertil.«

¹⁴ Artikel 45a i bilaget til lov af 13. juni 2005, som blev indført ved artikel 200 i loven af 25. april 2007, definerer, hvilken fremgangsmåde der skal anvendes ved beregningen af nettoomkostningerne ved de sociale takster. Artikel 45a har følgende ordlyd:

»Nettoomkostningerne ved de sociale takster for tjenesteydelser omfattet af forsyningspligten er afledt af forskellen mellem den indtægt, som udbydere med sociale takster ville kunne opnå under normale økonomiske vilkår, og den indtægt, der opnås på grundlag af nedsættelserne for modtagere, der i henhold til denne lov er omfattet af socialtakst.

Inden for de første fem år efter lovens ikrafttræden skal den kompensation, der under passende omstændigheder kan ydes til udbydere, der anvender sociale takster, nedsættes med en procentsats, der fastsættes af instituttet.

Den i foregående stk. omhandlede procentsats skal fastsættes på grundlag af indirekte gevinster. Instituttet skal i denne forbindelse tage hensyn til de beregninger, som det allerede har foretaget ved fastsættelsen af nettoomkostningerne for den etablerede udbyder, der anvender sociale takster.«

15 Artikel 202 i loven af 25. april 2007 bestemmer følgende:

»I artikel 74, [...] stk. [8], [...] i loven af 13. juni 2005 [...] skal sætningen [d]en kompensation, der er omhandlet i de foregående stykker, skal betales straks fortolkes som følger:

I forbindelse med udarbejdelsen af loven af 13. juni 2005 [...] i lyset af de krav, der er fastsat i [direktiv 2002/22] og på grundlag af en ansøgning herom fra den etablerede udbyder af forsyningspligten og efter instituttets fastsættelse af nettoomkostningerne ved forsyningspligten, har lovgiver i sin egenskab af national tilsynsmyndighed vurderet byrdens urimelighed. I den henseende har lovgiver, hvilket Raad van State (statsrådet) i øvrigt har bekræftet, lagt til grund, at for så vidt som alle indirekte gevinster er taget i betragtning, herunder sådanne immaterielle gevinster, der måtte opstå som følge af levering af tjenesteydelsen, udgør enhver situation, der fremkommer ved denne beregning, der fører til et underskud, en urimelig byrde.«

Den administrative procedure og retsforhandlingerne ved Domstolen

- 16 Efter den 24. juni 2005 at have modtaget loven af 13. juni 2005, hvorved Kongeriget Belgien vedtog foranstaltninger til gennemførelse af direktiv 2002/22, rejste Kommissionen ved åbningsskrivelse af 15. november 2006 tvivl om foreneligheden af visse forhold i denne lov med det pågældende direktivs artikel 12, stk. 1, og artikel 13, stk. 1.
- 17 I sin besvarelse af 16. februar 2007 erklærede Kongeriget Belgien, at det ville vedtage visse ændringer til den pågældende lov, hvilket efterfølgende skete ved loven af 25. april 2007.
- 18 Kommissionen trak herefter en række af sine indsigelser tilbage. Den opretholdt imidlertid to klagepunkter, nemlig vedrørende for det første den omstændighed, at der ikke i den belgiske lov fandtes bestemmelser om den nationale tilsynsmyndigheds undersøgelse af spørgsmålet om, hvorvidt forpligtelsen til at tilbyde sociale takster udgjorde en urimelig byrde, og for det andet den metode, som den pågældende myndighed anvendte til beregning af de nettoomkostninger, der var forbundet med leveringen af de sociale takster.
- 19 Kommissionen fremsendte den 29. juni 2007 en begrundet udtalelse, hvori den anmodede Kongeriget Belgien om at træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme direktiv 2002/22 inden for en frist på to måneder at regne fra modtagelsen af den pågældende udtalelse.
- 20 Ved skrivelse af 1. august 2007 fremsatte Kongeriget Belgien en anmodning om udsættelse, som Kommissionen afviste, da betingelserne herfor ikke var opfyldt.

- 21 Da Kommissionen ikke fandt, at de af Kongeriget Belgien fremlagte oplysninger var tilfredsstillende, besluttede den at anlægge nærværende sag.

Om søgsmålet

Om det første anbringende vedrørende fremgangsmåden ved afgørelsen af, om forpligtelsen til at tilbyde sociale takster udgør en urimelig byrde

Parternes argumenter

- 22 Kommissionen er af den opfattelse, at artikel 12, stk. 1, og artikel 13, stk. 1, i direktiv 2002/22 forpligter den nationale tilsynsmyndighed til at undersøge arten af den byrde, der for udbydere af forsyningspligtydelser følger af denne forpligtelse.
- 23 Med vedtagelsen af artikel 74 i lov af 13. juni 2005 i den affattelse, der følger af lov af 25. april 2007, fandt den belgiske lovgiver, at alle nettoomkostninger, som følger af forpligtelsen til at udbyde sociale takster, udgør en urimelig byrde for de berørte virksomheder, som nødvendigvis skal give anledning til en kompensation. Der blev oprettet en fond for de af forsyningspligten omfattede tjenesteydelser vedrørende de sociale takster, som blev finansieret af operatørernes bidrag, og som havde til formål at godtgøre de pågældende virksomheder.

- 24 Kommissionen har — ud over at den har rejst spørgsmålet, om lovgiveren selv kan udgøre en national tilsynsyndighed — anført, at direktiv 2002/22 pålægger en forpligtelse til at foretage en konkret undersøgelse af, om byrden eventuelt har en urimelig karakter i forbindelse med beregning af nettoomkostningerne og finansieringen af forsyningspligten. Følgelig er den omstændighed, at vurderingen i denne forbindelse gennemføres samtidig med vedtagelsen af den lov, der indfører bestemmelserne om forsyningspligten, uforenelig med direktiv 2002/22, for så vidt som dette svarer til, at byrdens urimelige art forudgående fastsættes på en generel og abstrakt måde.
- 25 Kommissionen har tilføjet, at den valgte metode ikke svarer til den metode, der er pålagt ved direktiv 2002/22, idet hverken den belgiske lovgiver eller instituttet nogensinde behørigt har undersøgt, om leveringen af forsyningspligtighederne udgør en urimelig byrde for de berørte operatører.
- 26 Hvad angår den beregning af nettoomkostningerne ved forsyningspligten, som instituttet har gennemført den 26. november 2002, har Kommissionen gjort gældende, at for så vidt som loven af 13. juni 2005 først er blevet vedtaget to et halvt år efter udsendelsen af instituttets udtalelse, er den pågældende beregning forældet og ikke tilpasset den reelle faktiske situation. Selv om den pågældende lov pålagde en forsyningspligt for alle operatører, vedrørte instituttets udtalelse vedrørende de omkostninger, som selskabet Belgacom (herefter »Belgacom«) havde afholdt, alene oplysninger fra år 2003, hvor det var den eneste virksomhed, der var pålagt en forpligtelse til at tilbyde sociale takster. Følgelig kan den pågældende udtalelse ikke bygge på en korrekt beregning af nettoomkostningerne, som Kongeriget Belgien kan lægge til grund for at konkludere, at vedtagelsen af loven af 13. juni 2005 medførte en urimelig byrde for alle operatører.
- 27 Kommissionen har konkluderet, at det belgiske system ikke ansporer til overholdelse af principperne om rentabilitet, effektivitet og objektivitet, forbuddet mod forskelsbehandling og minimal konkurrencefordrejning som fastslået i Domstolens praksis, idet den i denne forbindelse henviser til dom af 19. juni 2008, Kommissionen mod Frankrig (sag C-220/07, Sml. I, s. 95*, summarisk offentliggørelse, præmis 31).

- 28 Kommissionen har videre anført, at instituttets beføjelser, således som disse er fastsat i belgisk ret, er for begrænsede, for så vidt som det ikke er bestemt, at instituttet kan fastslå, at forsyningspligten ikke medfører en urimelig byrde.
- 29 Endelig undrer Kommissionen sig over, at den belgiske lovgiver har handlet som nationale tilsynsmyndighed i forbindelse med et enkelt aspekt i telekommunikationsdirektiverne, nemlig vurderingen af, om der foreligger en urimelig byrde som følge af forsyningspligten, skønt loven af 13. juni 2005 ikke omfattede denne situation, som i øvrigt heller ikke har været genstand for nogen offentliggørelse, hvilket er i strid med forskrifterne i artikel 3, stk. 4 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108, s. 33), og skønt der ikke med rette kan påberåbes argumenter på grundlag af belgisk forfatningsret.
- 30 Kongeriget Belgien har med henvisning til princippet om institutionel selvbestemmelse, artikel 249 EF samt betragtning 11 til og artikel 2 og 3 i direktiv 2002/21 gjort gældende, at der ikke er noget til hinder for, at det belgiske Parlament i overensstemmelse med dets forfatningsmæssige system kan handle som nationale tilsynsmyndighed for at fastslå, at der foreligger en urimelig byrde som følge af forsyningspligten.
- 31 Ved den omstændighed, at det ved lov fastslås, hvad der skal forstås ved urimelig byrde, undgås en ulighed i behandlingen af de forskellige operatører, som for fremtiden alle skal udbyde sociale takster og således af denne grund får tab, idet disse takster ligger under de normale takster. Alle de nettoomkostninger, som en virksomhed med forsyningspligt skal bære som udbyder af disse forsyningspligtigheder, skal således betragtes som urimelige omkostninger og følgelig kompenseres.

- 32 Kongeriget Belgien har præciseret, at de opgaver, som er tildelt den nationale tilsynsmyndighed for så vidt angår organisering af den sociale forsyningspligt, er blevet fordelt mellem lovgiver og instituttet, som i sin egenskab af gennemførelsesorgan i henhold til de kriterier, der er fastsat i loven, fastslår hver operatørs ret til godtgørelse.
- 33 Kongeriget Belgien har understreget, at et liberaliseret system med specifik social forsyningspligt som det i sagen omhandlede, hvor alle operatørerne er udpeget som udbydere af forsyningspligtgydelser, bidrager til en vedvarende konkurrence mellem operatørerne og indebærer vigtige fordele for forbrugeren.
- 34 Hvis et sådant system skal fungere korrekt, er det imidlertid nødvendigt, at operatørerne har nogle garantier vedrørende muligheden for at opnå kompensation. Med henblik herpå dækker den fastsatte godtgørelse størrelsen af de nedsættelser, der følger af loven, som de har måttet tilbyde for at opfylde de sociale abonnenters behov for den del, der forholdsmæssigt overstiger deres markedsandel. Den nettoomkostning, der således er fastlagt, svarer til det, der i bilag IV, del A, tredje afsnit, til direktiv 2002/22 er defineret som »de omkostninger, der kan henføres til [...] bestemte slutbrugere eller grupper af slutbrugere, som [...] kun kan betjenes [...] på omkostningsbetingelser, der falder uden for almindelige forretningsmæssige standarder«.
- 35 Hvad angår Kommissionens argument om, at den belgiske lovgivning ikke fastsætter bestemmelser om undersøgelse af den eventuelt urimelige karakter af den byrde, der følger af forsyningspligten, har Kongeriget Belgien anført, at lovgiver har fundet, at byrden er urimelig, når der skal bæres en nettoomkostning, og der indgives anmodning om finansiering. Enhver anden vurdering af byrdens urimelige karakter ville inden for rammerne af det belgiske system føre til en konkurrencefordrejning mellem de berørte virksomheder, idet retten til at anmode om en godtgørelse ville være begrænset til visse af dem, skønt de alle er pålagt samme forpligtelser.

- 36 Før beslutningen vedrørende den pågældende byrdes urimelige karakter blev truffet, var beregningen af de nettoomkostninger, der skyldtes udbuddet af sociale forsyningspligtigheder, i øvrigt blevet gennemført af instituttet i overensstemmelse med bilag IV, del A, til direktiv 2002/22. Denne beregning blev foretaget for første gang i 2002 og opdateret i 2005, idet der blev taget hensyn til bl.a. de eventuelle kommercielle fordele, som Belgacom kunne have som følge af det monopol, virksomheden havde på det pågældende tidspunkt.
- 37 Hvad angår kravet om gennemsigtighed i artikel 12, stk. 2, i direktiv 2002/22 har Kongeriget Belgien understreget, at den endelige beslutning vedrørende beregningen af nettoomkostninger er blevet offentliggjort den 18. maj 2005 på instituttets hjemmeside.
- 38 Lovgivers indgriben var i øvrigt obligatorisk på grund af de forfatningsmæssige krav, idet den kompensationsordning, der blev indført til fordel for operatørerne, skulle kvalificeres som en skatteordning.
- 39 Direktiv 2002/22 pålagde en forpligtelse til en samlet undersøgelse af den eventuelt urimelige karakter af byrden, som følgelig førte til indførelsen af en generel finansieringsordning som omhandlet i direktivets artikel 13, stk. 2. Kommissionen har med urette undladt at tage hensyn til den grundlæggende forskel mellem på den ene side beregningen af nettoomkostningerne i forbindelse med beslutningen om den eventuelt urimelige karakter af byrden og beslutningen vedrørende indførelse af en kompensationsordning, som udgjorde en og samme disposition, der fandt sted ved vedtagelsen af loven af 13. juni 2005, og på den anden side beregningen af nettoomkostningerne i overensstemmelse med artikel 45a i bilaget til denne lov, som er en årlig disposition, der foretages med henblik på udbetaling af godtgørelse til alle de berørte operatører.

Domstolens bemærkninger

- 40 Det skal indledningsvis bemærkes, at direktiv 2002/22 tilsigter at fastlægge et harmoniseret regelsæt, der kan sikre udbuddet af forsyningspligtigheder på området for elektronisk kommunikation, dvs. ydelse af et bestemt minimum af tjenester til alle slutbrugere til en rimelig pris. Ifølge direktivets artikel 1, stk. 1, er et af formålene med direktivet gennem reel konkurrence og reelle valgmuligheder at sikre, at tjenester af høj kvalitet er offentligt tilgængelige i hele Det Europæiske Fællesskab (dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 28).
- 41 I henhold til direktivets artikel 3, stk. 2, fastlægger medlemsstaterne den mest effektive og hensigtsmæssige strategi til sikring af forsyningspligtens varetagelse under iagttagelse af principperne om objektivitet, transparens, ikke-diskriminering og proportionalitet. De skal minimere konkurrenceforvridning, idet de samtidig tilgodeser samfundsinteresser (dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 29).
- 42 Som det fremgår af betragtning 4 til direktiv 2002/22, kan sikring af forsyningspligtigheder indebære levering af nogle tjenester til nogle slutbrugere til priser, der afviger fra de priser, der fremstår af normale markedsbetingelser. Dette er grunden til, at fællesskabslovgiver, som det fremgår af betragtning 18 til samme direktiv, har fastlagt, at medlemsstaterne om nødvendigt skal fastlægge ordninger til finansiering af nettoomkostningerne ved forsyningspligten, såfremt det godtgøres, at forpligtelserne kun kan opfyldes med tab til følge eller er forbundet med nettoomkostninger, der ligger uden for normal forretningsstandard.
- 43 I overensstemmelse med artikel 12, stk. 1, første afsnit, i direktiv 2002/22 skal de nationale tilsynsmyndigheder — hvis de finder, at varetagelsen af forsyningspligten, som

den er fastlagt i direktivets artikel 3-10, kan udgøre en urimelig byrde for virksomheder med forsyningspligt — beregne de dermed forbundne nettoomkostninger.

- 44 Det skal bemærkes, at selv om bestemmelserne i artikel 12, stk. 1, andet afsnit, og bilag IV til direktiv 2002/22 fastsætter de bestemmelser, i henhold til hvilke nettoomkostningerne ved forsyningspligttydelserne skal beregnes, når de nationale tilsynsmyndigheder finder, at disse kan udgøre en urimelig byrde, fremgår det hverken af den pågældende artikel 12, stk. 1, eller af nogen anden bestemmelse i direktivet, at fællesskabslovgiver har påtænkt selv at fastsætte de betingelser, som skal gælde for de pågældende myndigheders forudgående vurdering af, at den pågældende ydelse kan udgøre en sådan urimelig byrde.
- 45 Under disse omstændigheder har Kongeriget Belgien ikke tilsidesat sine forpligtelser i henhold til dette direktivs artikel 12 ved at fastsætte de betingelser, hvorunder det skal afgøres, om byrden er urimelig eller ej.
- 46 Det fremgår derimod af bestemmelserne i artikel 13 i direktiv 2002/22, at det alene er på grundlag af den i direktivets artikel 12 omhandlede nettoomkostningsberegning, at de nationale tilsynsmyndigheder kan fastslå, at en virksomhed med forsyningspligt reelt pålægges en urimelig byrde, og at medlemsstaterne således efter anmodning fra en udpeget virksomhed skal beslutte at vedtage godtgørelsesforanstaltninger på grund af denne omkostning.
- 47 Denne beregning skal i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 12, stk. 1, andet afsnit, litra a), og bilag IV til direktiv 2002/22 foretages for hver af de virksomheder, der har forsyningspligt.

- 48 Mens konstateringen af, at forsyningspligten udgør en urimelig byrde for en eller flere af disse virksomheder, udgør den nødvendige forudsætning for medlemsstaternes gennemførelse af godtgørelsesforanstaltninger på grund af de omkostninger, som denne eller disse virksomheder har afholdt, skal det i øvrigt fastslås, hvad der skal forstås ved »urimelig byrde«, idet dette begreb ikke er defineret i direktiv 2002/22.
- 49 Det fremgår i denne forbindelse af betragtning 21 til direktiv 2002/22, at fællesskabslovgiver har villet forbinde de ordninger, der gør det muligt at få dækket de nettoomkostninger, som forsyningspligten kan medføre for en virksomhed, med en for vidtgående byrde hos denne virksomhed. I denne sammenhæng har lovgiver ved at fastslå, at nettoomkostningen ved forsyningspligten ikke nødvendigvis udgør en for vidtgående byrde for alle de berørte virksomheder, villet udelukke, at alle nettoomkostninger ved forsyningspligten automatisk gav ret til godtgørelse. Under disse omstændigheder udgør den urimelige byrde, som den nationale tilsynsmyndighed skal fastslå foreligger, før der kan gives godtgørelse, den byrde, som for hver af de berørte virksomheder har en vidtgående karakter i forhold til virksomhedens evne til at bære den, henset til alle virksomhedens særlige kendetegn, herunder bl.a. i forhold til dens udstyr, økonomiske og finansielle situation og markedsandele.
- 50 Selv om det i mangel af præciseringer herom i direktiv 2002/22 tilkommer den nationale tilsynsmyndighed generelt og objektivt at fastsætte kriterierne for afgørelsen af de tærskelværdier, hvorover en byrde, henset til de kendetegn, der er nævnt i forudgående præmis, kan betragtes som vidtgående, gælder det ikke desto mindre, at den pågældende myndighed alene kan fastslå, at byrden ved forsyningspligten er urimelig med henblik på anvendelse af direktivets artikel 13, hvis der foretages en særlig undersøgelse af hver virksomheds situation, henset til disse kriterier.
- 51 Hvis den nationale tilsynsmyndighed konstaterer, at en eller flere virksomheder med forsyningspligt er underlagt en urimelig byrde, og hvis denne eller disse virksomheder anmoder om godtgørelse, tilkommer det således medlemsstaten at gennemføre de

nødvendige foranstaltninger i denne henseende, i overensstemmelse med artikel 13, stk. 1, litra a), i direktiv 2002/22, hvoraf det bl.a. fremgår, at denne godtgørelse skal stå i forhold til nettoomkostningerne, således som disse er blevet beregnet i henhold til det pågældende direktivs artikel 12.

- 52 Det følger af de ovenstående bemærkninger, at medlemsstaterne ikke uden at tilside-sætte forpligtelserne i henhold til direktiv 2002/22 kan fastslå, at forsyningspligten reelt udgør en urimelig byrde, for hvilken der kan kompenseres, uden at have foreta-get en beregning af de nettoomkostninger, som den udgør for hver virksomhed, der er pålagt forsyningspligt, eller vurderet, om denne omkostning udgør en for vidtgående byrde for den pågældende virksomhed. Medlemsstaterne kan heller ikke vedtage en godtgørelsesordning, hvorefter godtgørelsen ikke står i forhold til de pågældende nettoomkostninger.
- 53 Det er på grundlag af disse betragtninger, at det skal undersøges, om første anbrin-gende er velbegrundet.
- 54 Det fremgår af artikel 74 i loven af 13. juni 2005, som fortolket af loven af 25. april 2007, at den belgiske lovgiver for at fastslå, at forsyningspligtens sociale element ud-gør en urimelig byrde, har lagt til grund, at for så vidt som alle indirekte gevinster er taget i betragtning ved beregningen af forsyningspligtens nettoomkostninger, herun-der sådanne immaterielle gevinster, der måtte opstå som følge af levering af tjeneste-ydelsen, »udgør enhver situation, der fremkommer ved denne beregning, der fører til et underskud, en urimelig byrde«. Det fremgår ligeledes af artikel 74, at lovgiver har besluttet, at i tilfælde af, at antallet af takstnedsættelser, der ydes af en operatør, er højere end det antal takstnedsættelser, der ville svare til denne operatørs andel af den samlede omsætning på markedet for offentligt tilgængelige telefonitjenester, mod-tager operatøren en godtgørelse, hvis størrelse fastsættes i forhold til denne forskel.

- 55 Da den belgiske lovgiver i 2005 skulle tage stilling til, hvorvidt byrden ved at udbyde sociale takster i forbindelse med forsyningspligten var urimelig, lagde den en udtalelse fra 2002 fra instituttet vedrørende de omkostninger, som den oprindelige operatør — Belgacom — havde afholdt, til grund for vurderingen for 2003.
- 56 Som det fremgår af konstateringen i denne doms præmis 44, er der ikke noget, der er til hinder for, at en national tilsynsmyndighed — når lovgiver forpligter alle telekommunikationsoperatører at tilbyde sociale takster — på grundlag af oplysninger som de ovenfor nævnte fastslår, at omkostningen ved forsyningspligten »kan« udgøre en urimelig byrde i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 12 i direktiv 2002/22.
- 57 Den fremgangsmåde ved fastlæggelsen af den urimelige byrde, der giver ret til godtgørelse, som er fastsat ved en lov som den i hovedsagen omhandlede, forekommer imidlertid ikke at være i overensstemmelse med kravene i artikel 13 i direktiv 2002/22.
- 58 For det første bemærkes, at ved at fastslå, at enhver situation, der fremkommer ved beregningen af nettoomkostningerne, der fører til et underskud, er en »urimelig byrde«, har den belgiske lovgiver tildelt en ret til godtgørelse selv til de operatører, for hvem de nettoomkostninger, de har afholdt på grund af den forsyningspligt, de er pålagt, imidlertid ikke udgør en for vidtgående byrde, skønt det fremgår af det, som blev fastslået i denne doms præmis 49, at selv om en situation, der fører til et underskud, er en byrde, er den ikke nødvendigvis en for vidtgående byrde for alle operatører.
- 59 For det andet bemærkes, at vurderingen af denne for vidtgående karakter af en byrde forbundet med levering af forsyningspligtgydelser forudsætter en særlig undersøgelse af såvel de nettoomkostninger, som denne levering har betydet for hver af de berørte operatører, som af alle denne operatørs kendetegn, vedrørende såvel udstyr og

operatørens økonomiske og finansielle situation som dennes markedsandel, jf. denne doms præmis 47 og 49. Kongeriget Belgien har imidlertid ikke godtgjort, og det fremgår ikke af nogen del af de sagsakter, der er blevet forelagt Domstolen, at den nationale lovgiver i det foreliggende tilfælde har taget hensyn til alle disse kendetegn, da den konkluderede, at forsyningspligten udgjorde en urimelig byrde.

- 60 For det tredje bemærkes, at ved at bestemme, at de omkostninger, der er blevet afholdt på grund af den omstændighed, at antallet af takstnedsættelser tildelt af en operatør forholdsmæssigt oversteg dennes markedsandel, automatisk skal godtgøres, indfører en lov som loven af 13. juni 2005 en mekanisme, som fører til godtgørelse, der ikke står i forhold til nettoomkostningerne ved leveringen af forsyningspligtydelserne, således som disse er beregnet i henhold til artikel 12 i direktiv 2002/22.
- 61 Det fremgår af det ovenstående, at Kommissionens første anbringende skal godtages, for så vidt som det bygger på en tilsidesættelse af forpligtelserne i artikel 13 i direktiv 2002/22.

Om det andet anbringende vedrørende beregningen af nettoomkostningerne ved forsyningspligten

Parternes argumenter

- 62 Inden for rammerne af det andet anbringende har Kommissionen for det første gjort gældende, at for så vidt som beregningen af nettoomkostningerne ved forsyningspligten i henhold til belgisk ret er baseret på et hypotetisk tab lig med et beløb svarende til antallet af tildelte takstnedsættelser, som forholdsmæssigt overstiger den pågældende

operatørs markedsandel, tages der ikke hensyn til de reelle omkostninger, som virksomheden ville have undgået, hvis der ikke havde været forsyningspligt. En sådan metode er i strid med såvel artikel 12 i direktiv 2002/22 som med den forpligtelse, der følger af direktivets bilag IV, del A.

⁶³ For det andet tager den beregningsmetode, som er fastsat i den belgiske lovgivning, ikke højde for de kommercielle fordele, som den udpegede virksomhed har, skønt direktiv 2002/22 bestemmer, at beregningen af nettoomkostningerne skal tage højde for de fordele, som forsyningspligten kan medføre, herunder immaterielle fordele.

⁶⁴ Kommissionen har endvidere anført, at Kongeriget Belgien med urette har anført, at begreberne »indtægter« og »omkostninger« er synonyme. Den omstændighed, at en udbyder modtager færre indtægter, fordi han skal tilbyde en social takst, udgør imidlertid et forhold, som ikke hænger sammen med spørgsmålet om, hvilke ekstra nettoomkostninger han skal bære på grund af forsyningspligten.

⁶⁵ De ekstraomkostninger, som reelt er afholdt af operatøren, dvs. de omkostninger, som virksomheden ville have undgået, hvis den ikke var forpligtet til at tilbyde en social takst, svarer således ikke nødvendigvis til størrelsen af de nedsættelser, som den skal tildele. Disse omkostninger afhænger dels af den pågældende operatørs omkostningsstruktur, som igen afhænger af arten af de tjenesteydelser, som han udbyder, og dels af operatørens situation i forhold til kunderne. Der kan således være stor forskel mellem på den ene side de ekstraomkostninger, som den oprindelige operatør bærer ved at fortsætte med at forsyne den fastnetforbindelse, som for visse sociale kunder har været installeret gennem flere år, og på den anden side de ekstraomkostninger, som en ny operatør, som kobler nye sociale kunder på sit net, bærer.

- 66 Hvad endelig angår beregningen af de kommercielle fordele har Kommissionen anført, at synspunktet om, at operatørerne i princippet ikke får nogen indirekte kommerciel fordel, ikke bygger på nogen præcise forhold. For så vidt som instituttet aldrig har foretaget en beregning af nettoomkostningerne — idet den gennemførte beregning vedrørende Belgacom i 2002 skal betragtes som forældet og ikke tilpasset situationen — kan det under ingen omstændigheder konkluderes, at forpligtelsen til at tilbyde sociale takster ikke giver nogen operatører kommercielle fordele.
- 67 Efter at have bekræftet, at beregningsmetoden fuldt ud er i overensstemmelse med kravene i direktiv 2002/22, har Kongeriget Belgien præciseret, at nettoomkostningerne ved forsyningspligten i det belgiske system svarer til forskellen mellem de indtægter, som udbyderen af forsyningspligtydelserne oppebærer under normale markedsbetingelser på den ene side, og de indtægter, som udbyderen har efter de nedsættelser, der følger af loven til fordel for modtagerne af de sociale takster på den anden side.
- 68 De eneste finansielle tab, som en operatør kunne have undgået, hvis virksomheden ikke havde forsyningspligt, er de obligatoriske takstnedsættelser. Hvis der ses bort fra den type takster, der anvendes, udbyder operatørerne således samme tjenesteydelser til alle eksisterende abonnenter.
- 69 For så vidt som hver offentlig telefonoperatør er forpligtet til at udbyde forsyningspligtydelser til kunderne, ses ingen indirekte kommerciel fordel hos en operatør. Under alle omstændigheder ville eventuelle fordele være potentielt identiske for alle operatører.
- 70 Den sagsøgte medlemsstat er i øvrigt af den opfattelse, at selv om konstateringen af, at den oprindelige operatør havde en stor kommerciel fordel i forhold til de andre operatører, berettigede vedtagelsen af artikel 45a i bilaget til loven af 13. juni 2005, indført ved artikel 200 i loven af 25. april 2007, som indførte en ordning med nedsættelse af

den kompensation, som denne oprindelige operatør modtog, indebærer denne ordning ikke en anerkendelse af, at der ligeledes kan foreligge en sådan fordel for de andre operatører.

- 71 Kongeriget Belgien har gjort gældende, at i lyset af ordlyden af bilag IV til direktiv 2002/22 kan to former for omkostninger tages i betragtning ved beregningen af nettoomkostningerne, nemlig for det første tab, som skyldes den omstændighed, at omkostningerne ved forsyningspligten ikke er dækket af indtægterne, og for det andet de omkostninger, der følger af afvigelser i forhold til de normale handelsvilkår.
- 72 Følgelig er den metode, som er vedtaget af den belgiske lovgiver, og som består i at medtage de nedsættelser i forhold til normale handelsvilkår, som udbydere af de sociale forsyningspligttydelser skal tildele de sociale abonnenter, som nettoomkostninger, i overensstemmelse med ordlyden af bilag IV, del A, til direktiv 2002/22. Kongeriget Belgien er af den opfattelse, at den modsatte løsning i det liberaliserede belgiske system ville føre til en konkurrencefordrejning mellem telekommunikationsvirksomhederne, idet de alle ville være forpligtede til at tildele sociale nedsættelser, men ville få forskellige godtgørelser.
- 73 Hvad angår undersøgelsen af de kommercielle fordele har Kongeriget Belgien for det første anført, at der er blevet foretaget en beregning af nettoomkostningerne vedrørende Belgacom, idet der blev taget hensyn til de kommercielle fordele, som denne virksomhed kunne drage af forsyningspligten som følge af det monopol, den besad på området på det pågældende tidspunkt, og for det andet at den årlige beregning af nettoomkostningerne siden liberaliseringen af forsyningspligten er blevet foretaget ved fastlæggelsen af størrelsen af godtgørelsen til hver operatør efter disses anmodninger om godtgørelse. En gennemgang af det belgiske liberaliserede system har vist, at de indirekte kommercielle fordele, som operatørerne kunne have af tildelingen af sociale nedsættelser, er potentielt identiske for alle operatørerne.

Domstolens bemærkninger

- 74 Det skal indledningsvis for det første bemærkes, at nettoomkostningerne ved forsyningspligttydelserne i henhold til bestemmelserne i bilag IV, del A, til direktiv 2002/22 svarer til forskellen mellem de nettodriftsomkostninger, en udpeget virksomhed har, når den opfylder denne pligt, og de nettodriftsomkostninger, den ville have uden denne pligt. I denne forbindelse skal der i henhold til samme bestemmelser foretages en korrekt vurdering af de omkostninger, som den udpegede virksomhed ville have undgået, hvis der ikke havde været nogen forsyningspligt, og den havde kunnet vælge ikke at opfylde sådanne forpligtelser, og der skal tages højde for de fordele, herunder immaterielle fordele, der kommer forsyningspligtudbydere til gode.
- 75 For det andet bemærkes, at nettoomkostningerne ved forsyningspligtens sociale element i henhold til artikel 45a i lov af 13. juni 2005 svarer til forskellen mellem den indtægt, som udbydere ville kunne opnå under normale økonomiske vilkår, og den indtægt, der opnås på grundlag af nedsættelserne for modtagere, der i henhold til denne lov er omfattet af socialtakst.
- 76 Med første led af anbringendet har Kommissionen gjort gældende, at den beregning, der er fastsat i den omhandlede nationale lovgivning, ikke tager højde for de reelle omkostninger, som den udpegede virksomhed faktisk ville have undgået, hvis den havde kunnet vælge ikke at opfylde forsyningspligten.
- 77 Det bemærkes, at denne del vedrører den fremgangsmåde for beregningen af nettoomkostningerne ved forsyningspligten, der er fastsat i direktiv 2002/22, og som består i at tage hensyn til de ekstraomkostninger, som den udpegede virksomhed har måttet afholde som følge af selve de forpligtelser, der er forbundet med forsyningspligten. Den pågældende del kan således alene godtages, hvis den omhandlede beregningsmetode nødvendigvis udelukker, at disse ekstraomkostninger tages i betragtning.

- 78 Selv om det i denne forbindelse er ubestridt, at den metode til beregning af nettoomkostningerne ved forsyningspligten til sociale takster, som er indført ved loven af 13. juni 2005, er forskellig fra den, som anvendes for de andre dele af forsyningspligten, såsom »det faste geografiske element«, tilrådighedsstillelsen af offentlige telefonbokse eller nummeroplysningen, for hvilke det udtrykkeligt er bestemt, at der tages hensyn til »undgåede omkostninger«, er denne omstændighed ikke i sig selv tilstrækkelig til at fastslå, at beregningen af nettoomkostningerne ved forsyningspligten til sociale takster tilsidesætter kravene i direktiv 2002/22.
- 79 Forholdene i de sagsakter, der er forelagt Domstolen, giver i øvrigt ikke grundlag for at fastslå, at Kongeriget Belgiens synspunkt om, at de eneste finansielle tab, som en operatør kunne undgå, hvis han ikke havde pligt til at levere forsyningspligtydelser til sociale takster, er de obligatoriske takstnedsættelser, idet operatørerne — hvis der ses bort fra arten af de anvendte takster — tilbyder den samme tjenesteydelse til en eksisterende abonnent, er fejlagtigt. Det fremgår således af disse forhold, at uafhængigt af de forskellige operatørers situation forekommer indholdet af de forskellige tjenesteydelser, de hver især tilbyder deres abonnenter, og følgelig den omkostningsstruktur, der er forbundet med dette indhold, ikke som sådant at være blevet ændret alene af den grund, at visse af disse abonnenter kan drage fordel af sociale takster.
- 80 Kommissionen har således ikke godtgjort, at den omhandlede nationale lovgivning ved at fastslå, at nettoomkostningerne ved forsyningspligtens sociale element svarer til forskellen mellem de indtægter, som udbyderen af forsyningspligtydelser til sociale takster modtager under normale handelsvilkår, og dem, som udbyderen reelt modtager efter de takstnedsættelser, der er fastsat ved den pågældende lov til fordel for modtagere af sociale takster, ikke tager hensyn til de omkostninger ved forsyningspligten, som de udpegede virksomheder ville have undgået, hvis de havde haft valget ikke at opfylde de forpligtelser, der er forbundet med forsyningspligten.
- 81 Det andet anbringendes første led bør således forkastes.

- 82 Det nævnte anbringendes andet led vedrører den omstændighed, at den beregning, der er fastsat i den omhandlede nationale lovgivning, ikke tager hensyn til de kommercielle fordele, som de pågældende udpegede virksomheder kan drage af leveringen af forsyningspligtigheder til sociale takster, herunder immaterielle fordele.
- 83 Kongeriget Belgien har gjort gældende, at for så vidt som forsyningspligten til sociale takster påhviler samtlige operatører, som opererer på det belgiske område, er de kommercielle fordele i princippet potentielt identiske for alle disse operatører. Med denne betragtning har Kongeriget Belgien ikke anfægtet, at den omhandlede nationale lovgivning ikke tager hensyn til de mulige kommercielle fordele, der kan drages som følge af forsyningspligten til sociale takster.
- 84 Det følger imidlertid af bestemmelserne i artikel 12, stk. 1, andet afsnit, litra a), i direktiv 2002/22, sammenholdt med bilag IV til dette direktiv, at beregningen af nettoomkostningerne ved forsyningspligten skal omfatte en vurdering af de fordele, herunder de immaterielle fordele, som følger heraf for den pågældende operatør. Da disse bestemmelser henhører under den harmoniserede retlige ramme, som direktiv 2002/22 tilsigter at indføre, tilkommer det medlemsstaterne at tage hensyn til disse fordele ved fastsættelsen af fremgangsmåden for beregningen af nettoomkostningerne ved forsyningspligten.
- 85 Under disse omstændigheder skal det fastslås, at det andet anbringendes andet led skal godtages.

⁸⁶ Henset til de ovenstående betragtninger, skal det herefter fastslås, at Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til henholdsvis artikel 12, stk. 1, og artikel 13, stk. 1, i direktiv 2002/22, idet det

- for det første har undladt at medtage de kommercielle fordele ved forsyningspligten, som de virksomheder, der er udpeget til at udbyde disse tjenester, kan drage, herunder de immaterielle fordele, i beregningen af nettoomkostningerne ved udbuddet af forsyningspligtens sociale element, og

- for det andet generelt og på grundlag af beregningen af nettoomkostningerne for den udbyder af den af forsyningspligten omfattede tjenesteydelse, der tidligere var eneste udbyder af denne tjenesteydelse, har fastslået, at alle de virksomheder, der er blevet udpeget som forsyningspligtige virksomheder, faktisk er pålagt en urimelig byrde på grund af forsyningspligten, uden at have foretaget en særlig undersøgelse af såvel de nettoomkostninger, som forsyningspligten har medført for hver virksomhed, som af alle disse virksomheders særlige kendetegn, både vedrørende deres udstyr og deres økonomiske og finansielle situation.

Sagens omkostninger

⁸⁷ Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ifølge artikel 69, stk. 3, i samme reglement kan Domstolen fordele sagens omkostninger eller bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, bl.a. hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter.

- 88 Da Kommissionen har tabt på visse punkter, bør Kongeriget Belgien pålægges at betale to tredjedele af sagens omkostninger, og Kommissionen pålægges at betale den sidste tredjedel heraf.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Fjerde Afdeling):

- 1) Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til henholdsvis artikel 12, stk. 1, og artikel 13, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligt-direktivet), idet det
 - for det første har undladt at medtage de kommercielle fordele ved forsyningspligten, som de virksomheder, der er udpeget til at udbyde disse tjenester, kan drage, herunder de immaterielle fordele, i beregningen af nettoomkostningerne ved udbuddet af forsyningspligtens sociale element, og
 - for det andet generelt og på grundlag af beregningen af nettoomkostningerne for den udbyder af den af forsyningspligten omfattede tjenesteydelse, der tidligere var eneste udbyder af denne tjenesteydelse, har

fastslået, at alle de virksomheder, der er blevet udpeget som forsyningspligtige virksomheder, faktisk er pålagt en urimelig byrde på grund af forsyningspligten, uden at have foretaget en særlig undersøgelse af såvel de nettoomkostninger, som forsyningspligten har medført for hver virksomhed, som af alle disse virksomheders særlige kendetegn, både vedrørende deres udstyr og deres økonomiske og finansielle situation.

2) I øvrigt frifindes Kongeriget Belgien.

3) Kongeriget Belgien betaler to tredjedele af sagens omkostninger. Europa-Kommissionen betaler en tredjedel af sagens omkostninger.

Underskrifter